

VIŠI PRIVREDNI SUD U BANJALUCI
Broj: 60 0 Ps 001 170 09 Pž
Dana, 10.12.2010. godine

Viši privredni sud u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija ovog suda i to: Romčević-Tadić Snježane, kao predsjednika vijeća, Gajić Bogdana i Ninković Velimira kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca „T.“ AG iz Š., zastupanog po punomoćniku Š. Z., advokatu iz S., ul. I.M. br. 6 i P. D. advokatu iz D., protiv tuženog „D.“ DOO T., zastupanog po punomoćniku K. N., advokatu iz T., ul. S. S. br. 3, radi izmirenja duga, v.s. 193.122,37 KM i naknade štete, odlučujući o žalbi tuženog, protiv presude Osnovnog suda u Doboju broj 85 0 Ps 001170 07 Ps od 30.04.2009. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 10.12.2010. godine donio je

R J E Š E N J E

Žalba tuženog se uvažava, presuda Osnovnog suda u Doboju broj 85 0 Ps 001170 07 Ps od 30.04.2009. godine ukida i predmet dostavlja na postupanje Okružnom privrednom sudu u Doboju kao stvarno i mjesno nadležnom sudu.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom tuženi „D.“ DOO T. obavezuje se da tužiocu „T.“ AG iz Š. isplati na ime duga iznos od 98.741,90 € u protivvrijednosti KM prema kursu na dan ispunjenja obaveze sa zakonskom zateznom kamatom počev od 08.05.2007. godine, pa do konačne isplate, te naknadi troškove postupka u iznosu od 13.774,42 KM sve u roku od 30 dana, a koji počinje da teče prvog dana poslije donošenja presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Odbijen je tužbeni zahtjev tužioca preko dosuđenog iznosa, kao neosnovan.

Odbijen je kao neosnovan protivtužbeni zahtjev tuženog kojim je obavezan tužilac-protivtuženi „T.“ AG iz Š. da tuženom-protivtužiocu „D.“ DOO T. na ime naknade štete isplati novčani iznos od 60.802,83 € sa zakonskom zateznom kamatom po zakonu koja teče od 28.09.2006. godine do dana konačne isplate, kao i da mu naknadi troškove postupka u iznosu od 10.317,00 KM u roku od 30 dana od dana donošenja presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Blagovremenom žalbom ovu presudu osporava tuženi iz svih zakonskih razloga, predlaže da se žalba uvaži, preinači osporena presuda i odbije tužbeni zahtjev, a usvoji protivtužbeni zahtjev ili ukine osporena presuda i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovni postupak.

U odgovoru na žalbu predloženo je da se žalba odbije i potvrdi osporena presuda..

Žalba je osnovana.

Predmet spora je tužbeni zahtjev tužioca kojim traži da se tuženi obaveže da na ime duga isplati iznos od 98.741,90 € u protivvrijednosti KM prema kursu na dan ispunjenja obaveze sa zakonskom zateznom kamatom od 08.05.2007. godine do isplate, te troškove spora.

Predmet spora je i protivtužbeni zahtjev kojim traži da se tužilac obaveže da tuženom na ime naknade štete isplati novčani iznos od 60.802,83 € sa zakonskom zateznom kamatom po zakonu od 28.09.2006. godine do konačne isplate sa troškovima spora.

Iz dokaza koji su izvedeni u toku prvostepenog postupka utvrđeno je da je tužilac kao prodavac isporučio tuženom kao kupcu robu – sredstva za bijeljenje o čemu je ispostavio tuženom račune u periodu od 15.03.2005. do 24.06.2005. godine; da tuženi kao kupac nije izvršio svoju ugovornu obavezu tj. nije platio kupoprodajnu cijenu pa je shodno odredbi člana 454. ZOO prvostepeni sud usvojio tužbeni zahtjev pozivom na odredbu člana 395. ZOO i obavezao tuženog da tužiocu isplati iznos od 98.741,90 € u protivvrijednosti KM prema kursu na dan ispunjenja obaveze, obzirom da se novčana obaveza koja glasi na plaćanje u stranoj valuti može zahtijevati u domaćem novcu prema kursu koji važi u trenutku ispunjenja obaveze.

Protivtužbeni zahtjev kojim tuženi zahtjeva od tužioca naknadu štete zbog toga što isporučena roba nije imala potrebna svojstva zbog koje je proizvedena roba sa nedostatkom je odbijen iz razloga jer po utvrđenju prvostepenog suda tuženi nije dokazao da je tužioca kao prodavaca obavijestio o bilo kakvom nedostatku na kupljenoj robi u roku član 482. ZOO, da nalazom i mišljenjem vještaka tehnološke struke nije utvrđeno šta je bio uzrok eventualnog nastanka neadekvatnog stepena bjelila na proizvedenoj tkanini koju je tuženi proizveo i isporučio svome kupcu, a niti ostalim provedenim dokazima tuženi nije dokazao uzročno posljedičnu vezu kupljenog sredstva za bijeljenje sa činjenicom da je zbog neadekvatnog svojstva robe koja je prodana njegovom kupcu vraćena upravo iz tog razloga.

U prednjem se u bitnom iscrpljuju razlozi osporene presude.

U žalbi koja je izjavljena iz svih zakonskih razloga tuženi ističe da se u konkretnom slučaju radi o sporu iz ugovora u privredi između tužioca koji ima sjedište u Švajcarskoj i tuženog sa sjedištem u BiH i da se kao relevantno pitanje postavlja pitanje primjene prava za navedeni sporni odnos.

Po mišljenju tuženog ima se primijeniti odredba člana 20. stav 1. tačka 1. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 43/82) i da se na ugovoreni odnos između stranaka ima primijeniti pravo prodavca. U pogledu valute na koju glasi pobijana presuda, tuženi ističe da se nije mogla primijeniti odredba člana 395. ZOO, već se isplata može tražiti samo u EURO valuti i odredba člana 73. Zakona o obligacionim odnosima Švajcarske koja predviđa kamatnu stopu od 5%.

U pogledu Opštih uslova tužioca, prvostepeni sud je po navodima žalbe samo koristio pojedinačne odredbe sa prevodom, a ne sve koje se moraju posmatrati u cjelini. Nisu prevedeni Opšti uslovi u pogledu plaćanja pa se postavlja pitanje da li je sud kod ovakve konstatacije stao na stanovište o primjeni prava koje čine i navedeni Opšti uslovi i da li se može prihvatiti stav o tome da se uslijed nedostatka takvog dokaza može primijeniti pravo tuženog koje čini navedeni propis.

U žalbi se navodi (a što je isticano i tokom prvostepenog postupka) da je ukazivano na primjenu odredbe člana 485. ZOO da kupac ne gubi pravo da se pozove na nedostatak po proteku šest mjeseci od predaje stvari ako je taj nedostatak bio poznat prodavcu ili nije mogao ostati nepoznat. U žalbi se navodi i to da je prvostepeni sud pogrešno izveo zaključak iz sadržine izvedenih dokaza uslijed čega je pogrešno utvrdio činjenično stanje, a time je pogrešno primijenio kako odredbe Zakona o rješavanju sukoba zakona tako i odredbe zakona domicilne države.

S pravom se u žalbi iznosi da prvostepeni sud nije vodio računa da je u pitanju spor s međunarodnim elementom i da je trebalo imati u vidu mjerodavno pravo na osnovu kojeg će se razriješiti ovaj sporni odnos.

Prvostepena presuda o ovome nema nikakvih razloga, te se u tom pravcu ne može ni ispitati njena pravilnost. Ovo je razlog za ukidanje osporene presude, jer na to žalba ukazuje. No bez obzira da li je tuženi tokom postupka ukazivao na primjeru stranog prava u ovoj pravnoj stvari, prvostepeni sud mora po službenoj dužnosti da primijeni kolizionu normu i utvrdi da li je za ovaj spor mjerodavno strano pravo ili neki drugi izvor međunarodnog prava.

Treba imati u vidu da je za ugovor mjerodavno pravo koje su ugovorne strane izabrale (član 19. ZRSZ). Volja stranaka može biti izjavljena izričito ili u pismenom obliku putem posebne klauzule u ugovoru ili pristupanjem Opštim uslovima. Izjava volje o mjerodavnom pravu proizvodi pravno dejstvo u ugovorima s elementom inostranosti. Postojanje stranog elementa potrebno je u momentu sklapanja ugovora.

Za prodaju pokretnih stvari mjerodavno je pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište prodavca (član 20. stav 1. tačka 1. ZRSZ). Ovo posebno pravilo važi samo ako se u konkretnom slučaju ne može utvrditi postojanje posebnih okolnosti ili tješnje veze sa nekom drugom zemljom. Utvrđivanje ovih relevantnih činjenica i njihova kvalifikacija može imati značaja za primjenu kolizionih normi.

U konkretnom slučaju u pitanju je spor sa inostranim elementom, jer se radi o međunarodnoj prodaji robe. Osnovno pitanje koje se nameće jeste pitanje, koje se pravo ima primijeniti na sporni pravni odnos. Radi se o pitanju mjerodavnog prava.

Prvostepeni sud primjenjuje nacionalni zakon koji se odnosi na tu oblast u unutrašnjem domenu ali ne daje razloge zašto to čini. Ako je prvostepeni sud našao da se radi o prećutnoj autonomiji volje, prećutnom izboru, kad stranke nisu izričito odredile koje će pravo biti mjerodavno (ako se iz ugovora i okolnosti slučaja vidi da su oni imali jedno pravo kao mjerodavno) onda je trebao navesti razloge o tome.

Međutim drugostepeni sud ukazuje da kada je u pitanju ugovor o prodaji robe zaključen između strana koje imaju sjedišta na teritoriji različitih država da postoji Konvencija Ujedinjenih nacija o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe, koja je zaključena u Beču 11.04.1980. godine, stupila na snagu 01.01.1988. godine. Države potpisnice Konvencije (dalje: Bečka konvencija) jesu Jugoslavija od 27.03.1985. godine kada je ratifikovana. Prema članu 1. Bečke konvencije ta konvencija primjenjuje se na ugovore o prodaji robe zaključene između strana koje imaju svoja sjedišta na teritoriji različitih država a) kada su te države ugovornice ili b) kad prava međunarodnog privatnog prava upućuju na primjenu prava jedne države ugovornice.

Valja naglasiti da ukoliko nije stavljena rezerva u smislu člana 95. Bečke konvencije da pravilo predviđeno u članu 1. tačka 16. obavezuje domaće sudove kao sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka.

Na osnovu Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava RS („Službeni glasnik RS“, broj 12/92) primjenjuje se Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 43/82) odnosno primjenjuje se Bečka konvencija o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe.

Obzirom da stanje u spisima predmeta ne pruža dovoljno elemenata za ocjenu mjerodavnog prava u spornom pravnom odnosu, žalbu je valjalo uvažiti, ukinuti osporenu presudu na osnovu člana 227. stav 1. tačka 2. ZPP-a i predmet vratiti na ponovni postupak prvostepenom sudu – sada Okružnom privrednom sudu u Doboju kao stvarno i mjesno nadležnom sudu.

Nakon što se razjasni koje je mjerodavno pravo koje se ima primijeniti u ovoj pravnoj stvari, utvrdiće se bitne pravno relevantne činjenice od značaja za primjenu mjerodavnog prava, a potom na podlozi upotpunjenog činjeničnog stanja donijeti novu odluku u ovoj pravnoj stvari.

Predsjednik vijeća
Romčević-Tadić Snježana, s.r.